

Reflekterende artikel om de elektroniske medier

Skrevet af Josefine Vindelev Brun Nielsen

Er vi et samfund, der blot ser hinanden gennem en skærm?

10 sekunder er blot gået, og alle sidder med deres telefon. Jeg sidder og observerer, hvordan en hel klasse sidder med hovederne begravet i deres telefoner. Det er skræmmende, og det sætter tankerne i gang. Det samfund, vi lever i, er en digitaliseret verden med skærme og teknologi som en del af hverdagen. Det kan vi ikke komme uden om! Vi er vokset op med skærme, og udviklingen fortsætter. Skærme og teknologi kommer i alle former og farver, og der er næsten ingen grænser for, hvad vi ikke kan opnå. Vi er et samfund, hvor stort set alle har en form for skærm eller teknologi knyttet til deres hverdag. Men som tiden går, er det som om, at skærme og teknologi er gået fra at have en positiv betydning til nu at have en mere negativ. Men hvilke konsekvenser medfører skærmene og teknologien egentlig? Og hvorfor har man sådan et behov for at tjekke sin mobil konstant? Er det for at undgå en pinlig situation? Er det en afhængighed? Eller måske blot en dårlig vane? Nogle af de spørgsmål kommer artiklen ”Red vores børn fra skærmene” med et muligt svar på. Artiklen er skrevet af David Madsen og Cecelie Aalund Federspiel, den 22. oktober 2021.

I artiklen støder man på Henrik Vestergaard Stokholm, som er rektor på Nyborg Gymnasium. Han har besluttet, at eleverne ikke skal have adgang til nethandel, sociale medier samt spille computerspil i skoletiden. En muligvis relevant ting, i hvert fald ifølge Henrik Vestergaard Stokholm. Hans synspunkt bliver bakket op af Dorte Ågaard, som er forfatter af bogen ”Skærme i skolen”. Men artiklen sætter i den sammenhæng også spørgsmålstejn ved, om man her blot har at gøre med to restriktive dinosaurer, der ikke forstår sig på, at unge har ret til færdene på nettet. Det er et emne, der uden tvivl sætter en debat i gang. Jeg kan ikke lade være med at tænke, at Henrik Vestergaard Stokholm muligvis har en pointe i sin beslutning. For jeg kan desværre selv konkludere, som en studerende, at nethandel, sociale medier samt computerspil er noget, der foregår i skoletiden. Men samtidig tror jeg, at mange unge, bl.a. mine medstuderende og jeg, ville finde det irriterende, hvis nogen skulle blande sig i, hvordan man disponerer sin tid. Samtidig er det tydeligt, at der er nogle konsekvenser her, når computeren ikke blot bliver brugt til det skolerelaterede. Måske kræver det bare, at elever og studerende bliver tvunget til en kold tyrker og omlægge de dårlige vaner. Det virker ikke som noget, alle umildbart ville gøre frivilligt, så eventuelt har Henrik Vestergaard Stokholm fat i den lange ende. Men det, at vi har været så vant til skærme og teknologi i så mange år, gør måske

opgaven sværere. Men muligvis ville man kunne skabe nogle bedre vaner, hvis man greb ind før. I artiklen fremhæves der en skole, som har 'no screen'-politik for elever op til 14 år.

Når der snakkes om skærme og teknologi i forhold til børn og unge, kan jeg ikke lade være med at tænke på, at børn ikke selv har været ude at købe en iPad, da de gik i 1. klasse, men at de er blevet stukket den i hånden af en voksen. Dette er dog noget, som Børne- og Undervisningsministeriet også kommenterer, og det virker til, at de godt er klar over dette. "Vi har investeret massivt i digitaliseringen af vores skoler og dagtilbud ud fra et ukritisk perspektiv om, at når noget er godt, skal vi have mere af det.". På den ene side sidder jeg lige nu og bliver irriteret, men mine tanker kører også rundt for at finde svar på, hvordan vi er endt i et samfund, som er så digitaliseret. Et svar jeg ikke kan komme frem til. Min irritation bunder i, at jeg føler, at der ligger et ansvar hos den tidligere generation. Men trods det bliver den nuværende generation tit påpeget, når der er snak om skærme og teknologi, og det er tit dem, der snakkes om, når der snakkes konsekvenser. Men vi unge kan ikke stå med hele skylden. Ifølge mine observationer og erfaringer synes jeg, der tegner sig et billede af, at børn bliver mødt af skærme, både i den primære socialisering, men også den sekundære. Muligvis er det mig, der tager fejl, men en situation, hvor den 2-årige bare ikke vil samarbejde, er det muligvis nemmere at stikke dem en iPad i hånden frem for at skulle tage kampen op. En forestilling der ikke er helt urealistisk. Og når alderen så nærmer sig dagtilbud og skole, så bliver man mødt af flere skærme. Så ligger det muligvis bare i vores habitus? En habitus der nu giver det moderne menneske konsekvenser. Ifølge hjemmesiden "Bedre Livsstil" fortælles der om et studie, der har undersøgt konsekvenserne af for meget skærmtid hos børn. Det viste sig, at børns udvikling bliver påvirket på flere niveauer. Og det som det især kan påvirke, er den sociale og kommunikative udvikling, motorikken, da skærmene fremmer en stillesiddende livstil, udviklingen af tætte bånd med personer og indlæring og regulering af følelser. Det synes jeg umiddelbart virker til at være nogle seriøse konsekvenser.

En anden konsekvens, jeg har tænkt over i sammenhæng med den primære socialisering, er forældrenes brug af skærme og teknologi. Er jeg den eneste, der har tænkt tanken, at skærmene kan gå ud over samværet med deres børn? Jeg finder ikke den tanke besynderligt overraskende, for jeg tror, at det er en realitet. Og hvis, så står vi som samfund med en konsekvens, der muligvis kan skabe, dårlige vaner hos børnene. Men umildbart er dette ikke den største konsekvens. Måske overreagerer jeg, men ville det i teorien ikke også kunne føre til følelsen af svigt og følelsen af, at der er noget andet, der er vigtigere?

Selvom vores skærme og teknologi er blevet indført med gode hensigter, så står vi alligevel med konsekvenser den dag i dag. Men hvilke konsekvenser er det skærmene og teknologien giver det moderne menneske? Jeg kan ikke være den eneste, der har bemærket en tydelig konsekvens ved skærme og teknologi. Vi har jo glemt, hvordan vi snakker sammen. Muligvis den største konsekvens jeg kan komme på. Forestil dig det scenarie, hvor der sidder fire gode veninder i samme rum, og frikvarteret er lige startet. Det mest naturlige ville være at begynde at snakke sammen, men det er tværtimod ikke sådan, det forløber. I stedet for at snakke, åbner de den computer, som de ellers lige har lukket, efter at timen er sluttet, og begynder at spille computer...

Jeg er en af de fire piger. Ikke noget jeg er stolt af, men her ses konsekvensen tydeligt. Vi fire piger har lavet sjov med, at vi ikke kan finde ud af at snakke sammen, men et billede af, at det faktisk er et reelt problem, tegner sig. Det lyder muligvis skørt, men vi øver os i at snakke samme. Noget af det mest simple, som at snakke sammen, det bliver vi nødt til at øve os på, i stedet for at søge til skærmene.

Midt i denne skriveproces bliver jeg distraheret af min telefon, der lyser op med en notifikation, og uden jeg når at tænke, tager jeg fat i den for at tjekke, hvad der sker. Der har vi vel endnu en konsekvens. Det at man helt ubevidst tjekker sin telefon, når den lyser op eller siger en lyd. Og det er ikke efter to minutter, man tjekker den, men det er med det samme. Jeg er sikkert ikke den eneste, der har det på denne måde, og sikkert heller ikke den eneste, der føler denne trang til at tjekke sin telefon. Netop dette bekræfter artiklen "Red vores børn fra skærmene" mig i. Davis Madsen og Cecilie Aalund Federspiel skriver, at det ikke er de unges egen frie vilje, der får dem til at sidde og scrolle, tjekke og klikke. Men at det er indrulleret i et stort adfærdsdesign, som kan være umenneskeligt svært at løsrive sig fra. Det, som der er tale om, er en uforudsigelighed i, hvorvidt vi får det, vi ønsker eller ej, som trækker os. Dette er noget, adfærdspsykologen Skinner blandt andet har været med til at forske i. Og koblet op på trangen til at tjekke vores telefon, så kan det være, at man har lagt et nyt billede op på Facebook, og man så ikke kan lade være med at tage telefonen op for at se, om der er kommet 1, 10 eller 1000 likes. Så fra den her side lyder det som noget, vi mennesker umiddelbart ikke selv kan gøre for. Og hos mig skaber det faktisk en eller anden form for lettelse. En lettelse over, at jeg ikke er den eneste, der tydeligvis har en trang til at tjekke, hvad der sker på min telefon. Men samtidig er det jo også en tydelig konsekvens, at selvom jeg ønsker at koncentrere mig, kan jeg alligevel blive distraheret af min mobil, der lyser op.

Og når vi snakker om skærme og teknologi i form af sociale medier, begynder jeg at tænke på de konsekvenser, som også hører sammen med det. En konsekvens, jeg synes der bliver talt meget om, i forhold til sociale medier, er det glansbillede, der bliver skabt. En perfekt verden, der afspejles. Selvom vi er bevidste om alle de former for redigering, der findes, synes jeg på den anden side stadig, at bl.a. dårligt selvværd er en af de ting, der følger med sociale medier. Og dette er muligvis noget, der vil fortsætte med tiden, selvom vi lever i en tid, hvor det moderne menneske er blevet bedre til at sætte fokus på det.

Måske vil der med skærmene og teknologien bare altid medfølge en form for konsekvens. Om det så er i forbindelse med koncentrationen i skolen, den primære og sekundære socialisering, kommunikation eller trangen til at tjekke telefonen hele tiden. Men umildbart virker det til, at det moderne menneske på nuværende tidspunkt døjer med mere end blot en lille konsekvens.

Så er vi et samfund, der blot ser hinanden igennem en skærm? Muligvis, muligvis ikke. Men alt dette giver stof til eftertanke, og mine tanker kører også fortsat på, hvor påvirket jeg selv er af skærme og teknologi. Måske burde man stoppe op og overveje, hvilke konsekvenser skærmene og teknologien har på ens eget liv, og måske endnu mere, hvorfor de netop har disse konsekvenser.

Kilder:

Rønhof, Charlotte og Hermann, Stefan og Jensen, Henrik Gade og Rasch-Christensen, Andreas og Laursen, Per Fibæk og Frederiksen, Mette og Hviid, Pernille, ” Vi har drevet den digitale udvikling frem i bedste mening. Men det er tid til at stoppe op”, uvn.dk (Besøgt d. 03/03, Oprettet d. 20/03 2020)
<https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/rbl/2020/200320-vi-har-drevet-den-digitale-udvikling-frem-i-bedste-mening--men-det-er-tid-til-at-stoppe-op>

Bedre Livsstil, ”Konsekvenser af for meget skærmtid til børn”, bedrelivsstil.dk, (Besøgt d. 04/03, Oprettet d. 18/02 2021)
<https://bedrelivsstil.dk/konsekvenser-for-meget-skaermtid-til-boern/>